

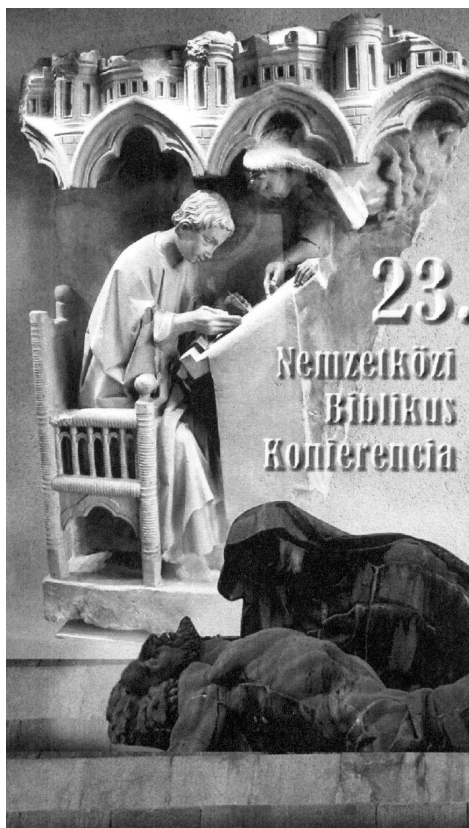
Novum

A 23. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia 2011. szeptember 8–10.: „Isteni bölcsesség, emberi tapasztalat”.

Szinte csodaszámba megy, hogy a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia immár 23. évfordulóját érte meg. Kezdetei az 1980-as évek végére nyúlnak vissza, amikor néhány római katolikus teológus azzal a céllal gyűlt össze, hogy a biblikus irodalom gyarapításának lehetőségeiről beszéljessen. Ezen a kerekasztal-beszélgetésen jelen volt a néhai Gál Ferenc (1915–1998) prépost, teológiai professzor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem első rektora. (Ma az ő nevét viseli a Szegedi Hittudományi Főiskola, a biblikus konferenciák színhelye.)

A katolikus biblikusok első, informális beszélgetését újabb alkalmak követték, amelyeken Dr. Jakubinyi György gyulafehérvári érsek és Dr. Kocsis Imre (aki később a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora lett) is csatlakozott a közösség magjához. Első publikációs tervük egy ó- és az újszövetségi kommentársorozat volt, ami csak részben valósult meg; és beindultak a konferenciák is, amelyek nyíltságot tanúsítottak a más felekezetű előadók és hallgatók előtt. Ezért a harmadik konferencián vita támadt az előadók és hallgatók körének összetételéről: legyen-e a konferencia csupán országos és katolikus jellegű, vagy pedig haladjon a nemzetközi és ökumenikus nyitás irányába? Dr. Jakubinyi György, a konferencia elnöke az ökumenikus és nemzetközi nyitás mellett állt ki a mértékadó katolikus professzorok ellenében, és emellett döntés született afelől is, hogy a konferencia egyben továbbképző intézményként is működjék mindazok számára, akik teológiai diplomával rendelkeznek, legyenek azok papok vagy pedig laikusok. Ez a nyitás biztosította a konferencia szakmai szintjét és megfelelő hazai és külföldi látogatottságot.

Bár erről az elmúlt években is beszámoltunk, most is fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a szervezők igen jelentős megvalósításai közé tartozik a konferenciákon elhangzott előadások kötetének és a konferencia szervezésében elkészült könyvek megjelenítése. A konferenciák előadásai 18 kötetben jelentek meg, és a konferencia szervezésében jelentek meg: Szegedi Újszövetségi kommentársorozat 11 kötete, továbbá a következő

kötetek: *Bevezetés az Újszövetség keletkezés- és kutatástörténetébe* (két kiadás, a harmadik előkészületben); Aquinói Tamás kommentárja a gyermekségtörténethez a *Catena Aurea* alapján; *Biblikus könyvszemle; A magyarországi biblikus irodalom a kezdetektől 1997-ig*; Aquinói Tamás: *Catena Aurea I. Kommentár Máté evangéliumához*.

A konferenciák legtöbb kötetét a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskola honlapján is el lehet érni pdf. formátumban, ld. http://www.fhf.hu/tudomany/biblikus_konferencia; ezek a következők: *Himnuszok és imádságok* (2008), *Biblia és Korán* (2007), *Mózes törvénye – Krisztus törvénye* (2006), *Szenvedéstörténet* (2005), *A Biblia értelmezése* (2004), *Világi közösség – vallási közösség* (2003), *Hatalom és karizma* (2002), *Vallási személyiségek és hatásuk a társadalomra* (2000), *A szeretet missziója* (1999), *Qumrán és az Újszövetség* (1998), *Csodalbeszélések* (1997), *Példabeszédek* (1996), *Gyermekségtörténet és Mariológia* (1995), *A Messiáskérdés* (1994), *Pál apostol levelei a korinthusiakhoz* (1993), *Apostolok cselekedetei* (1992), *Apokalipszis – Feltámadás* (1991). Hamarosan elérhetőek lesznek ugyanilyen módon a *Szent Pál és a pogány irodalom* (2009) és a *Testben élünk* (2010) című kötetek is.

Az elmúlt 23 évben a konferenciáknak 2254 látogatója volt, ezeken 267 előadás hangzott el, az előadók közül 116-an érkeztek Magyarország határain túlról, pontosabban 23 országból. A konferencia szervezői 70 teológiai fakultással tartottak kapcsolatot.

A 2011 őszen tartott konferencia előadásai, amelyek párhuzamosan, három teremben hangzottak ek, ezek voltak:

Adorján Zoltán (Kolozsvár): *...a bosszútűrés mindennél erősebb. Jób testamentumának erkölcsi értelme;*

Akijama Manabu Tsukuba (Japán): *A Bölcsesség Sírak fiának könyvében;*

Baán István (Budapest): *Az egyiptomi szerzetesek mondásai mint bölcsességi irodalom;*

Brož, Jaroslav (Prága): *Gyógyító bölcsesség. A görög és római bölcsesség találkozása a messiási tanítással;*

Cifrak, Mario (Zágráb): *Az ún. Templom megtisztításának (Lk 19,45–48) összevetése Lk 13,34-gyel;*

Cserháti Sándor (Budapest): *Az Újszövetség krisztológiája a bűsvét fényében;*

Csernai Balázs (Budapest): *Isten balgasága és az ember bölcsessége. Szent Pál apostol és a bölcsességi gondolkodás;*

Dimitrov, Ivan Zhelev (Szófia): *Isten bölcsességének megsokszorozódásáról (Eph 3,10)*

Dragutinovic, Predrag (Belgrád): *A bölcsesség fogalma Pálnál (1Kor). Pragmatikus analízis;*

Gnilka, Joachim (München): *A bölcsesség Izráelben;*

Hausmann, Jutta (Budapest): *Bölcsesség – híd ész és hit között?*

Herczeg Pál (Budapest): *Kétféle bölcsesség az 1Kor 2 alapján;*

Horváth Endre (Szabadka): *„Benne teremtetett minden és benne áll fenn minden.” A Kolosséi levél Krisztus-himnuszának gyökerei a bölcsességirodalomban;*

Jakubinyi György (Gyulafehérvár): *Minden biábalóság? A Préd 1,2–11 magyarázata;*

Juhász Gergely (Leuven): *A Példabeszédek könyvének Tudor-kori angol fordításai;*

Karasszon István (Budapest): *A 111. zsoltár;*

Kocsi György (Veszprém): *Ki a bölcs, ki a balga? Gondolatok a 73. zsoltárról;*

Kocsis Imre (Budapest): *„A világ bölcsessége – Isten bölcsessége” (1Kor 1,18–2,16);*

Kránitz Mihály (Budapest): *Mózes és az egyiptomiak bölcsessége;*

Luz, Ulrich (Bern): *Szófia és Logosz, valamint ütközési pontjaik;*

Marböck, Johannes (Graz): *Jézus Sírak fia könyve – problémák, sajátosságok és célok;*

Marjovszki Tibor (Debrecen): *Teremtés, bölcsesség, játék (Péld 8,22–32);*

Martos Levente Balázs (Győr): *Jézus bölcsességétikája Márk evangéliumában (Mk 10,19);*

- Masarik, Albin (Besztercebánya): *Bölcsesség Jézus kommunikációs módszerében;*
 Oláh Zoltán (Gyulafehérvár): *A kbokmah és a ruakh kapcsolata az Ószövetségben;*
 Perendy László (Budapest): *A szapienciális irodalom recepciója Antiókkbiai Theophilosz művében;*
 Peres Imre (Debrecen): *Bölcsesség és eszkatológia;*
 Perintfalvi Rita (Bécs): *Vágy és beteljesülés. Isten arcának látása az igazak jutalma. Motivum-
 elemzés a Zsoltárok könyve alapján;*
 Piekarz, Danuta (Krakkó): *A bölcsesség és az ismeret Izajásnál (Iz 11,2);*
 Schwienhorst-Schönberger, Ludger (Bécs): *Abszurd filozófiát képvisel-e a Prédikátor könyve?*
 Szécsi József (Budapest): *A korai posztbiblikus zsidó irodalom bölcsességképe;*
 Takács Gyula (Veszprém): *Az öreg Pál Timóteushoz. A bölcs ember érvelése: a kérés;*
 Thorday Attila (Szeged): *A bölcsesség és kinyilatkoztatás lelke (Ef 1,17);*
 Tyrol, Anton (Ruzomberok): *Bölcsesség a 90. zsoltárban;*
 Węgrzyniak Wojciech (Krakkó): *Miért bolond a hitetlen? A bölcsesség a 14. zsoltárban;*
 Gnilka, Joachim (München): *A bölcsesség Izráelben.*

A konferencia által alapított Gnilka-díjat ezennel Ulrich Luz svájci professzor kapta meg (szeptember 10.). Laudációja így hangzott:

„Ulrich Luz professzor nagy elődök széles körben ismert utóda. Pályáját Edward Schweizer asszisztenseként kezdte, de már ekkor is Rudolf Bultmann nézeteivel vitatkozott és önálló utat járt a Róm 9–11 fejezeteinek értelmezésében. Viszont olyan mesterre talált, aki nem azokat a tanítványokat kedvelte, akik őt szolgálai módon követik, hanem az olyanokat, akik képesek voltak önállóan gondolkodni.

Életrajzából a következőket emelhetjük ki: Ulrich Luz 1923-ban született Mannedorfban (Svájc), a gimnáziumi tanulmányait Zürichben végezte 1957-ben. Teológiát 1962-től tanult Zürichben, majd Göttingenben, később Bázellenben. 1963-tól tanulmányi felügyelő lett, vagyis az Isten Igéjéért felelős megbízott az evangélikus és református egyház zürichi kantonjában. Akadémiai karrierjét a zürichi teológiai fakultáson asszisztenseként kezdte (1963–68), ahol 1967-ben doktorált, 1968-ban pedig habilitált. A lelkipásztori ténykedésről ezt követően sem mondott le, 1968–1969-ben lelkész volt Zürichben. 1969 és 1971 között vendégtanárként adott elő Tokióban az International Christian University-n és az Aoyama Gakuin University-n. 1972 és 1980 között újszövetséges professzor volt a Göttingeni Egyetem Teológiai Fakultásán, majd 1980–2003 között Bernben, az evangélikus teológiai fakultáson oktatott. Vendégtanárként sokan ismerhették meg meggyőző pátozzsal elmondott előadásait Pretoriában (Dél-Afrika), majd pedig Rómában a Pápai Gergely Egyetemen. Az Újszövetség-kutatók Máté-szakértőként tartják számon. Jelentős tanulmányokat írt a hermeneutika és az ősegyház vallástörténete témakörében is.

Ulrich Luz neve a hazai biblikusok előtt is ismerős. Köszönhető ez nemzetközi hírnevének és a dr. Fabiny Tibor vezette Hermeneutikai Központ által kiadott számos kulcsfontosságú publikációjának. Magyarországon elsősorban az evangélium hatástörténetéről írt tanulmánya irányította a figyelmet arra, hogy – hála Istennek – az evangéliumok szövegének nemcsak előtörténete, hanem gazdag hatástörténete is van az európai irodalomban, képzőművészetben, zenében, sőt a lelki irodalomban is. Egy-egy evangéliumi történet hihetetlen erővel hatott az európai gondolkodásra, és erőteljes nyomot hagyott minden európai nép irodalmában és szokásrendszerében. Vagyis a Biblia nélkül nem érthető sem az európai, sem pedig a magyar irodalom jelentős része.

A keresztény–zsidó párbeszédben mérőkövű Pinchas Lapidé és Ulrich Luz közös könyve, amely azt a legfontosabb három kérdést vizsgálja, amely meghatározza a kereszténység és a zsidóság viszonyát: 1. Jézus messiássága és viszonya saját népéhez; 2. Izrael népének viszonya Jézushoz; 3. Jézus hűsége saját népéhez. Ez a kulcsfontosságú könyv megjelent magyarul is, de talán mind a mai napig nem kapott elég nyilvánosságot Magyarországon. Ulrich Luz, a keresztény–zsidó párbeszéd tudományos művelője, nem véletlenül tudja barátai között Ithamar Grunwald Tel Aviv-i professzort, és nem véletlenül tartja a 20. század legnagyobb magyar kutatójának Vermes Géza oxfordi professzort.

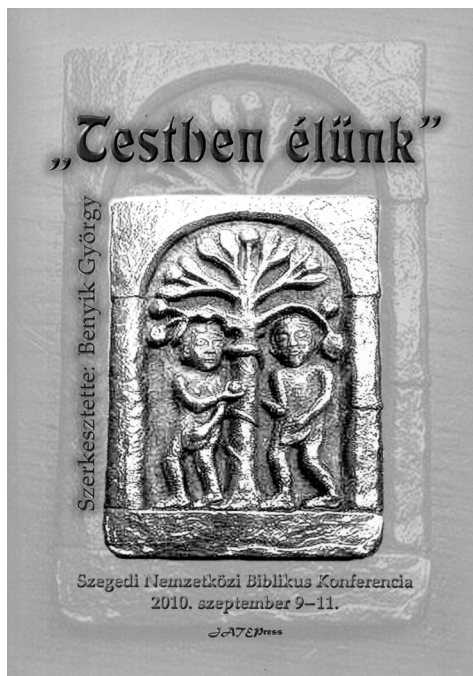
Luz professzor jelentős szerepet vállalt Eward Schweizer és Rudolf Schnackenburg közös álmának, az evangélikus–katolikus kommentársorozatnak megvalósításában is, hiszen – Norbert Brox, Joachim Gnilka és Jürgen Rolof mellett – kulcsfontosságú tagja, sőt motorja az EKK kommentársorozat kiadóbizottságnak. Ennek a kommentársorozatnak lett a legnagyobb hatása az evangélikus és katolikus újszövetségi szövegmagyarázók tudományos párbeszédére.

Ulrich Luz érdemei között kell felsorolni a kelet-európai biblikusok felkarolását. Sokat fáradozott a Studiorum Novi Testamenti Societas (SNTS) keretében a kelet-európai tudományos kapcsolatok kiépítésén és most is buzgón tevékenykedik a kutatóhelyek létrehozásában. Eddig a helyi kutatókkal együttműködve sikerrel hozott létre kutatóműhelyeket és szakkönyvtárakat Szófiában, Kolozsvárott, Szentpétervárott, amelyek hosszú távon fejtik majd ki hatásukat.

Az EKK kommentársorozatban megírta Máté-evangéliumának kommentárját (négy kötetben) és ezt gazdag hatástörténeti anyaggal egészítette ki. Bár a hosszantartó munka következtében az egyes kötetek szemléletmódja eltérni látszik egymástól, többek között krisztológiai kérdésekben, mégis megkerülhetetlen mű, akárcsak Joachim Gnilka Máté-kommentárja. Ez a mű is arra vár, hogy magyarra fordítsák, és reméljük, elérkezik az az idő, amikor ez meg is valósulhat. Mindenesetre már most elmondható, hogy a Máté evangéliumáról készült hazai tanulmányokban a fent nevezett két szerző idézési indexe a legmagasabb.

Míndezek alapján örülünk, hogy elfogadta konferenciánk fődját, és megtiszteltetésnek tekintjük, hogy konferenciánk támogatói között tarthatjuk számon.”

A Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia idei témája: Jézustól Krisztusig, azaz miként jelentkeznek a történeti Jézus személyének és kutatásának különböző aspektusai az Újszövetségben. Az előadások a Jézusra Krisztusra vonatkozó prófétai szövegek történetkritikáját és hatástörténetét fogják vizsgálni. A tervek szerint a Joachim Gnilka tanítványi köréhez tartozó jelentős katolikus biblikusok tartják majd a fő előadásokat.

2013-ban 25 éves lesz Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia. Erre az évfordulóra nézve már megszületett az a terv, hogy a szervezők újra meghívják azokat a jelentős teológusokat, akik mindeddig előadásokat tartottak a konferencián, s az idegen nyelvű előadásokat majd a Mohr Siebeck Kiadó adná ki.

A konferenciánk tudományos elismerésének legnagyobb jele az, hogy a SNTS, a világ újszövetségi kutatóit tömörítő tudományos szervezet elfogadta a Szegedi Tudományegyetem, Kiss-Rigó László püspök és a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola rektorának közös meghívását, s így 2014-ben az SNTS tagjai Szegeden tartják meg konferenciájukat.

Adorjáni Zoltán

Bekő István Márton doktorrá avatása és a 70 éves d. dr. Geréb Zsolt professzor köszöntése

A Kolozsvári Protestáns Teológia Szenátusa 2011. november 5-én tartotta ünnepi ülését, amelyen doktorrá avatta Bekő István Márton református lelképásztort és köszöntötte a 70. évét betöltött d. dr. Geréb Zsolt professzort.

Bekő István Márton 2010. július 1-én védte meg a Jézus csodáiról szóló elbeszélések Márk evangéliumában című doktori téziséjét. (Az erről szóló rövid beszámolót, valamint doktori dolgozatának összefoglalását (Bekő István Márton: Jézus csodáiról szóló elbeszélések Márk evangéliumában) ld. a Református Szemle 2010/4-es számának 449–456. oldalain). A Kolozsvári Teológia új doktorát témavezető professzora, Geréb Zsolt laudálta.

Bekő István Márton laudációja

Nagytiszeletű Rektor Úr!
Nagytiszeletű Intézeti Tanács!

Tisztelettel előterjesztem Bekő István Márton református lelkész laudációját.

Bekő István Márton 1970. január 15-én született Szilágyosomlyón református családból. Teológiai tanulmányait 1989 és 1994 között végezte a Kolozsvári Protestáns Teológián. Az 1991–1992-es tanévben a szász anyanyelvű Evangélius Egyház Nagyszebeni Teológiai Fakultásán tanult. Az első lelkészképesítő vizsga után a Nagyvárad-Olaszi egyházközösségben teljesített segédlelkései szolgálatot (1994–1995). 1994-ben feleségül vette Verestói Melinda némettanárnőt. Házasságukból két gyermek született: Anna és Máté.

1995-ben svájci ösztöndíjat nyert el versenyvizsgálával és egy évet a Berni Református Teológiai Fakultáson képezte tovább magát. Elsősorban újszövetségi és katekétikai előadásokat hallgatott.

Miután hazatért Svájcából (1996), az Erdélyi Református Egyházkerület szolgálatába állt. 1996–2000 között az Erdélyi Református Egyházkerület Tanügyi Osztályának és

